

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

ADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utoza 19. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Halbetegségek.

Régi krónikáknak az egykori halbőségre vonatkozó adatait olvasva, másrészt látva közvizeink halászatának mai sivárságát, csakis fájdalommal lehet arra az óriási veszteségre gondolnunk, mely a halászatnak aránylag rövid idő alatt végbement hanyatlása révén nemzetünk közös vagyonára nézve előállott. Halászatunk mai sanyarúsága szomorú tanúbizonyossága annak, mily nagyot tévedtek azok, a kik a halakban birt kincset kimeríthetetlennek állították és hirdették. Részben ebből a téves felfogásból eredt az a féktelen halpusztítás, a melyik ugyancsak lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy ott a hol előbb egész nemzetségek éltek a halászatokból, ma legfeljebb egyesek üzik még ezt a mesterséget, azok is olyan eredménytel, mely jólét helyett a megélhetés bizonytalanságával jutalmaz.

Sokkal inkább ismeretesek az ezt előidéző okok, hogyan azok az itt egyenként felsorolni szükséges lenne. Célomhoz képest csupán egyre óhajtom a szives olvasó figyelmét felhívni, a mely nem sok figyelemben részesült addig, a míg bővében voltunk a halaknak, de annál inkább kihívja figyelmünket ma, a mikor az nagyon drága árú képvisel s a mikor a tenyésztés belterjessége mellett az állat ellentállóképessége is csökken s ez okon a baj hatása is jelentékenyen fokozódhat. Értem a halbetegségeket s az ennek nyomában előálló halapadást.

Hogy a vízben élő állatok között is léphetnek fel olyan betegségek, a melyek egy egész vízvidék emez állatait kipusztíthatják, arra nézve elég jellemző példát nyújt a rákvész, a mely tudvalevőleg Közép-Európa összes vizeit megfosztotta a rákoktól, s a mely nálunk is annyira pusztított, sőt pusztít ma is, hogy akárhány vízünkben még hirmondó sem maradt ezekből a kiváló és általánosan kedvelt héjasokból. Am a halak sem mentek az epidemiáktól, a kisebb-nagyobb mértékben veszedelmes bajoktól, minélfogva nem lesz érdektelen a leggyakoribb halbetegségeket megismernünk.

Külső sérülések ellen, amint ismeretes, a testet fedő pikkelyek védik több-kevesebb mértékben a halat. Ezeket egy vékony bőr: az *epidermis* borítja, a mely már csekély horzsolás következtében is megsérülhet. Bár az ilyen sérülés nem öli meg az állatot, az nem veszélytelen rá nézve, amennyiben bizonyos parányi állati és növényi szervezeteknek: a *bakteriumoknak* és a *gombáknak* nyit utat a hal testébe. A ki tehát halakat, hosszabb időn át élve óhajt eltartani, mindenkor a lehető legkiméletesebben bánjon állataival, főleg, ha azokat kézbe venni kénytelen.

Gyárakból és ipari vállalatokból gyakran kerülnek a folyókba oly kémiai szennyezők, a melyek a halak bőrét megmarják, nem ritkán egészen is elpusztítják. Ilyen például a *kénsav* legyen ez még annyira hígítva. Lugok (maró alkáliák) kevésbé ártanak a hal bőrének, annál veszedelmesebbek azonban a légző szerveikre.

Erősen hat még a halak bőrre a víz hőfokának ingadozása. Bármily különösnek tessenek is, tény az, hogy a hal is meghülhet. Vajmi gyakran láthatunk egyes tenyésztő-telepeken megfehérrült pontyokat, a melyek a seregből kiváltképpen, első tekintetre elárulják a beteg halat. Bágyadtságuk napokon, sőt néha heteken át tart, a míg végre *megállanak** (elpusztulnak). Ezek a meghülés áldozatai.

Tudvalevőleg az ember bőrében igen sok véredény van, a melyek hidegben összehúzódnak. Ilyenkor tehát kevesebb vér juthatván beléjük, ez a külső levegő hatása alatt kevésbé is hülhet le. Am a hal bőre nélkülözi ezeket a véredényeket, minélfogva ezen állatoknál tapasztalásszerűen a 4 fokos hirtelen lehülés már veszedelmessé válik. Soha se mulasztjuk tehát el halszállító-soknál a hordóban levő víz hőfokára kellő tekintettel lenni, mert különben a hal bőrbetegséget kap. Nevezetesen bőrét egy fehér fátolszerű takaró lepi be, a mely alatt lassanként apró repedések támadnak s a bőr össze-

*) A tiszai halászok mondják a raktáron tartott és elhalt halról, hogy az *megállt*.

részletek esnek, a melyek az üzemterv értelmében külön nem hasznosíthatók, ezen területek az önállóan hasznosítható területekhez csatolandók.“

Hasznosításról lévén szó, a mely a birtokosok anyagi sérelme nélkül egy perczig sem szünetelhet, úgy véljük, a legelső a mit megvilágítnunk kell az, hogy *mi módon történjen a társulat kötelekéhez tartozó vízterületek hasznosítása a jövőben és milyen átmenetet rendszeresítsünk a mai és a jövő hasznosítás között.*

Gazdasági ágról beszélve természetesen a helyzeti viszonyokat számításból kihagynunk nem szabad, sőt csak akkor járunk el helyesen és észszerűen, ha gazdálkodásunkat szigorúan ehhez alkalmazzuk. Ha valamely medret a halak életviszonyai szempontjából vizsgáljuk, hamar reájutunk, hogy az egyes mederrészeknek szerepe nagyon is különböző, egymástól elütő. Az egyik a hal-táplálékképzés, a másik a fiasítás, a harmadik a teleltetés, a negyedik mint rejtkehely stb. stb. jelentős és vesz részt a haltermelésben. A szerint tehát, a mint a táplálkozás, a szaporodás vagy egyéb életviszonyokból eredő szükségletek azt megkívánják, a hal tartózkodását eme helyek szerint folytonosan változtatja. Nehéz tehát eldönteni, hogy halászatilag a medernek melyik része az értékesebb. Csak az bizonyos, hogy az említett részek összeségéből keletkeznek a halak életének zavartalan folytatásához szükséges kellékek, következésképpen egyik sem nélkülözhető, a siker érdekében. Mivel pedig csak nagy kiterjedésű vízrészekben találhatók fel mind e helyek olyan minőségben és kiterjedésben, a mint szükséges, nyilvánvaló, hogy mindazon tulajdonosok, kik egy-egy ily szakaszon birtokolják a halászatot, szoros érdekösségbe jutnak egymással, olyanba, a melyiknél fogva az egyesek üzeme szükségképpen hatással van az összességére és fordítva az összességé az egyesekére. Ebből tehát a társulatra nézve az a fontos kötelezettség folyik, hogy a *kezelést egyöntetűvé kell tennie a társulat összes vizein.* A dolog természeténél fogva, az egyöntetűségnek nemcsak a halfogásra, hanem a *halállomány szaporítására és fenntartására* irányuló kötelezettségekre is ki kell terjeszkednie.

Ezen fontos kérdés szabályozását teljesen a választmány tartja kezében s nézetem szerint annál könnyebben megoldhatja, mert pénzbe sem igen kerül.

A társulati üzemterv 5. §-a szerint ugyanis a választmány van jogosítva az önálló hasznosításra alkalmas területek alakítása, fennállása vagy megosztása tekintetében intézkedni. Eme jogának gyakorlásában rejlik eszköze annak, hogy az egyöntetűséget érvényre juttassa, mert egyéb sem kell, mint *minden egyes esetben a hasznosítást szakszerűen helyes és a társulati érdekeket is kielégítő feltételekhez kötni.*

Hogy ezek a feltételek előzetesen megállapíthatók legyenek, nem szabad szemelől téveszteni, hogy gazdaságilag minden patak, minden víz, egy olyan objektum, a melyikhez az üzemnek szorosán alkalmazkodnia kell. Okszerű és eredményes csak az az üzem lehet, a melyik lehetőleg és mindenben számol a víz ama tulajdonságaival, a melyek a tenyésztető halak megélhetésére befolyással vannak. Okvetlenül tudni kell tehát azt, hogy az illető víz természeténél fogva minő halfajok tenyésztésére alkalmas? mely szakaszai kedvezők az egyikre és melyek a másakra? Végül vannak-e és minő akadályai az illető halfaj tenyésztésének? Ha ezek kellő ismerete mellett súlyt vetünk még a mellékpatáknak a főfolyóhoz való viszonyára is, a melyiknél fogva azonos természetük mellett az egyiknek halállomány a másikat

is befolyásolja: akkor már nem nehéz a czélunk szerinti feltételeket szerződésbe foglalni s azt a ki a hasznosításra vállalkozott ezek teljesítésére a *szerződés alapján kötelezni.*

Egy tekintetet vetve a csatolt helyszínrajzra, az látszik legtermészetesebbnek, ha a mellékpatatok hasznosítását völgyek szerint igyekszünk csoportosítani. Egy-egy ily völgy a vele összefüggő apró mellékágakkal, úgy a bérbeadó, mint a bérlő szempontjából is igen alkalmas bértárgy, főleg mert elegendő nagy arra, hogy az adott viszonyok között úgy a halfogást, mint a haltenyésztést, másoktól lehetőleg függetlenül üzni lehessen.

Bérlőkül természetesen nemcsak egyesek, de e czélra szervezkedő alkalmi társaságok is elfogadhatók, a mi főleg azért érdemel említést, mert ilyen módon a sport-szerű halászok tevékenységére nyílik kiválóan kedvező alkalom.

A mellékpatatokat, mint egységes bérleti területeket, a következő módon lehetne csoportosítani:

1. *Rausch-patak.* (Stóla.)
2. *Sucha-patak.* (Stóla, Batizfalú, Felka.)
3. *Felka-patak, Batizfalvi-patak, Novavoda s mellékágai.* (Batizfalú, Gerlachfalú, Felka, Szepes-Szombat.)
4. *Vörös-patak, Anna-víz, Seifen-patak s mellékágai.* (Gerlachfalú, Felka, Nagy-Szalók, Uj-Lészna, Matheócz, Mühlenbach.)
5. *Lészna-patak s mellékágai.* (Uj-Lészna, Matheócz, Mühlenbach.)
6. *Tarpatak s mellékágai.* (Ó-Lészna, Nagy-Lomnicz.)
7. *Kőpatak s mellékágai.* (Ó-Lészna, Nagy-Lomnicz, Hunfalú.)
8. *Kandpatak s mellékágai.* (Hunfalú, Kis-Szalók, Forberg, Késmárk.)
9. *Forberg-patak.* (Forberg, Késmárk.)
10. *Fehérvíz-patak s mellékágai.* (Forberg, Késmárk.)
11. *Fekete-patak és mellékágai.* (Sztraska, Rókusz, Szepes-Béla.)
12. *Markseifen-patak és mellékágai.* (Szepes-Béla.)
13. *Béla-patak, Seif-patak, Seifhagen-patak s mellékágai.* (Szepes-Béla, Busócz, Tótfalú, Viborna, Landok, Zsdjár, Maldur, Kriegh.)
14. *Toporc-patak s mellékágai.* (Toporc.)
15. *Kreuzseifen-patak s mellékágai.* (Podolin.)
16. *Rika-patak s mellékágai.* (Felső-Ruzsbach, Alsó-Ruzsbach.)
17. *Gnézda-patak s mellékágai.* (Laczkova, Gnézda, Kövesfalva.)
18. *Nagy-Laubnik-patak s mellékágai.* (Gnézda, Ó-Lubló, Jarembina, Littmanova, Kövesfalva.)
19. *Kis-Laubnik-patak és mellékágai.* (Ó-Lubló, Jarembina.)
20. *Kis-Poprád, Lopusna-patak s mellékágai.* (Menzszfalva, Csorba, Lucsivna.)
21. *Teplicz-patak s mellékágai.* (Teplicz, Poprád.)
22. *Menhard-patak s mellékágai.* (Zsákócz, Menhard, Levkócz, Farkasfalú, Ábrahámfalú, Hunfalú.)
23. *Leibicz-patak, Durand-patak s mellékágai.* (Menhard, Leibicz, Durand, Ruszkinócz, Késmárk.)
24. *Goldseifen-patak s mellékágai.* (Leibicz, Késmárk.)
25. *Riedseifen-patak.* (Keresztfalú.)
26. *Lomnicz-patak s mellékágai.* (Holló-Lomnicz, Szt.-György, Hodermark, Majerka, Podolin.)
27. *Kis-Lomnicz-patak s mellékágai.* (Kis-Lomnicz, Podolin.)
28. *Klomrov-patak és mellékágai.* (Kis-Lomnicz, Alsó-Ruzsbach.)

29. *Jakulyan-patak, Kolacsó-patak, Laibl-patak s mellékágai.* (Kis-Lomnicz, Kolacsó, Jakulyan, Új-Lubló, Ó-Lubló.)

30. *Lubló-patak s mellékágai.* (Új-Lubló.)

31. *Titku- vagy Feketekut-patak s mellékágai.* (Feketekut, Plavnicza.)

32. *Cserveny-patak s mellékágai.* (Gromos, Palocsa.)

33. *Hartilova-patak.* (Subotin, Jesztreb, Kijó.)

34. *Solska-patak s mellékágai.* (Jesztreb, Kijó, Csires.)

Magát a Poprád-folyót pedig abból az okból, hogy a területek ne túlságos kicsinyek s a közöttük levő határok a vízfolyásra merőlegesen legyenek, a következő bérleti szakaszokra javasoljuk felosztani.

I-ső bérleti szakasz terjedne a Poprád-folyó eredetétől a Batizfalú és Felka közötti határig, magában foglalva a Poprád-folyónak Stóla, Menguszfalú, Lucsivna és Batizfalú határaiban fekvő részét.

II. szakasz terjedne Felka felső határától a Poprád és Szepes-Szombat közötti határig, magában foglalva a Poprád-folyónak Felka, Teplicz és Poprád határaiban fekvő részét.

III. szakasz terjedne Szepes-Szombat felső határától a Lomnicz és Hünfalú közötti határig, magában foglalva a Poprád-folyónak Szepes-Szombat, Sztrazsa, Matheócz és Lomnicz határaiban fekvő részét.

IV. szakasz terjedne Hünfalú felső határától, Késmárk és Bélának a folyó közepére eső közös határa felező pontjáig, magában foglalva a Poprád-folyónak, Hunfalú, Késmárk és Sztraska határaiban fekvő részét.

V. szakasz Késmárk és Béla közös határának felező pontjától Holló-Lomnicz és Podolin közös határig terjedne, magában foglalva a Poprád-folyónak Béla, Keresztfalú, Busócz, Moldur, Holló-Lomnicz határaiban fekvő részét.

VI. szakasz terjedne Podolin felső határától Laczkova, illetőleg Forbász és Gnézda közös határig, magában foglalva a Poprád-folyónak Podolin, Alsó-Ruszbach, Laczkova, Forbász határaiban fekvő részét.

VII. szakasz Gnézda felső határától Ó-Lubló és Hobgárt közös határig terjedne, magában foglalva a Poprád-folyónak Gnézda és Ó-Lubló határaiban fekvő részét.

VIII. szakasz terjedne Hobgárt felső határától Plavnicza és Palocsának a folyó közepére eső közös határa felező pontjáig, magában foglalva a Poprád-folyónak Hobgárt, Hajtnoka, Ujak, Plavnicza határaiban fekvő részét.

IX. szakasz terjedne Palocsa és Plavnicza közös határának felező pontjától a társulati alsó, vagyis az országhatárig, magában foglalva a Poprád-folyónak Palocsa, Lubotin, Orló, Csires és Huresin határaiban fekvő részét.

A felsorolt bérleti szakaszok közel egyenlő nagyságnak, átlag mintegy 10 km. folyási hossza terjednek, tehát elég nagyok ahhoz, hogy rajtuk az okszerű halászat legyen üzhető, de nem túlságos nagyok arra, hogy bérletet ne lehessen rájuk kapni.

A bérleti területeknek a fentiekben ismertetett szervezésénél számolni kell azonban az üzemterv egy speciális rendelkezésével is. Nevezetesen az esetre, ha a vízfolyás egész szélességében és oly hosszú szakaszon egy tulajdonosé, hogy az a társulati cél külön hátránya nélkül értékesíthető, az illető tulajdonosra nézve a szabad hasznosítás joga biztosítva van. Nézetem szerint valamirevaló pisztrángos-pataknál 4 kni. hosszú szakasz már megütheti azt a mértéket, a melyik mellett a társulat kitűzött céljának kockázatát nélkül, az egyes tulajdonosokra nézve az önálló hasznosítás jogát meg-

adhatja. Ámde, mert az ezen kiváltságos helyzetben levő területek sem vonhatják ki magokat az általános megítélés alól, természetesen azokra nézve is mindenkor előre lesznek megállapítandók azok a feltételek, a melyek a társulat által elérni szándékolt egyöntetűség okából szükségesek és a melyek a szomszédos bérletekre alkalmazva lesznek.

Kitetszik a mondottakból, hogy bármely felmerülhető esetre nézve, a választmány mindenkor biztosíthatja az egyöntetű kezelést és pedig magánjogi egyezség: *szerződés* alapján. Alapszabályszerűleg ugyanis ő készíti elő az összes bérleti szerződéseket s így mi sem állja útját annak, hogy a társulat által képviselt közérdeket dűlőre juttathassa.

A társulat által a bérlőkkel kötendő szerződésről nem akarok hosszasan szólni. A szakszerű követelmények az adott helyzetből folynak s legfeljebb az a fontos, hogy rövid lejáratuak ne legyenek. Hiszen ahoz, hogy a hal piacra való áruvá fejlődhesen legalább kell 3 év; hogy pedig szaporítson is, azaz kifogva maga után ivadékat hagyhasson — a mit t. i. az okszerű kimélet révén elérni akarunk — ahoz még 4 év szükséges. Az a bérlő tehát, a ki okszerűen akar gazdálkodni és evégből még beruházásokat is tett, vállalkozásának hasznát csak a negyedik év után kezdi élvezhetni. Legkevesebb 10—12 év, sőt még hosszabb tartamú szerződések kötése ajánlatos tehát akkor, ha súlyt vetünk arra, hogy okszerűen dolgozó bérlőnk legyen. Ennél rövidebb lejáratú szerződéssel a tulajdonosok szinte kényszerítik a bérlőt a pillanatnyi haszonért való munkára: *a zsarolásra*.

Ezeknek előrebocsátásával most már felelhetünk arra a kérdésre is, hogy miként képzeljük az átmenetet, a régi állapotból az újba.

A társulat mint autonóm testület a maga tagjaitól bármikor bekivánhatja a jelenleg fennálló netáni bérszerződéseiket. A bérlőknek ilyen szerződések alapján szerzett jogaik a társulat részéről feltétlenül elismerendők, mert magánjogokat a társulat működése meg nem szüntethet. Megvan azonban a társulatnak az a joga, hogy ezen bérlőkkel szemben is érvényt szerezzen az üzemterv korlátozásainak, a mennyiben a földművelésügyi miniszter egyetértően a m. kir. belügy- és igazságügyi miniszterekkel 86913/V/4. 1899. sz. rendeletében határozottan kimondta, hogy az 1888: XIX. t.-cz. 34. §-a alapján készült és jóváhagyott halászati társulati üzemtervek minden bérlőre, tehát azokra is kötelezők, a kik az üzemterv keletkezése előtt kötötték szerződéseiket.

Az így beérkezett szerződésekből megállapítható lévén azok lejáratá, a társulat úgy intézkedhetik, hogy egyazon völgyhöz tartozó halászati szerződések, mind egy időben járjanak le. Nem kell ahoz más mint a leg-hosszabb tartamút alapul venni és a többi tagokra nézve az önálló hasznosítás jogát ugyanezen időpontig kiterjeszteni. A szerződések bekívánásával együtt célszerű lesz azt a kérdést is tisztázni, vajjon a tagok közül kik reflektálnak az üzemterv alapján biztosított önálló hasznosításra vonatkozó jogokra. Igényük azután az átmenet folyamán kellőképpen tisztázható, a választmány idejében dönthet felette.

Látható ezekből, hogy az átmenet legkisebb rázkódás nélkül végbemehet s mert eddig nem voltak divatosak a hosszú lejáratú szerződések, valószínű, hogy 5—6 év alatt az összes halászati jogok felett a társulat fog rendelkezhetni, úgy irányítván a későbbi bérleti szerződések lejáratát, a mint a hasznosítás érdekében legjobbnak véli.

(Befejezzük.)

A Tisza halászata hajdan és most.

Irta: Répássy Miklós. (Folytatás.)

A mellékfolyókra vonatkozólag a *Marosi halászati társulat* szervezkedése, a mennyiben az eredetileg megalakult három kisebb társulat egyesítéséről volt szó, hosszabb időt vett igénybe; 1902. január 1-től azonban már megkezdte vízterületének társulati kezelésben való értékesítését, tervezi továbbá a csalatelepi és szépfalvai holtágaknak ivadéktenyésztésre való be rendezését.

A *Hármas-Körösi* és *Kettős-Körösi halászati társulatok* teljesen rendezett állapotot teremtettek vízszakaszaikon. A *Kettős-Körösi* társulat a gyepesi és hosszúfoki lecsapoló-csatornák alsó részét ivadéknevelésre használja.

A *Sebes-Körösi halászati társulat* működéséről semmit sem jelezhetünk.

A *Bodrog* és *Laborcz* folyókon a halászati társulat alakítása a jogtulajdonosok vízterület szerint való többségével nem sikerülvén, a hatóság miniszteri rendeletre s miniszterileg megállapított üzemterv alapján bérbe adta a vízterület halászati jogát 1902-től kezdve 6 évre s ezzel teljesen rendezett állapotot teremtett ezen folyókon. Az elért évi bérösszeg 1171 kat. hold után 1192 korona.

A *Latorczai halászati társulat* működését kifogás nem érheti; teljesen rendezte vízterületének halászati viszonyait, az egészet 4 szakaszra osztva, társulati kezelésben értékesíti (1100 kat. hold évi bére 1722 korona); gondoskodik az ellenőrzésről s behalásításra való ivadékneveléséről.

A *Szamos-folyón* a társulatok alakítására irányuló mozgalmat siker eddig még nem koronázta; mindössze egy társulat alakult meg a folyó derekán a *Zsibóvidéki hal. társulat*, de tevékenysége — a mennyiben szó lehet arról, — a szomszéd rendezetlen állapotok között teljesen meddő.

A mint e rövid felsorolásból látható, a halászati társulatok működése általában nagyon sok kívánni valót hagy hátra.

Pedig nem szabad felednünk, hogy a régi, a törvény előtti korlátlan, zsaroló gazdálkodás megtöréséről van szó; a lanyhaság ennél a munkánál egyértelmű a semmittevással. Nem is változott a helyzet azoknál a csupán névleg megalakult társulatoknál a multhoz képest semmivel s ez annál súlyosabb beszámítás alá esik, mert az ily állapotok a szomszéd szakaszok jobb igyekezetére a legnagyobb mértékben bénítólag hatnak.

Itt csak két dolog használható: a *legközvetlenebb ellen-*

őrzés s a megfelelő szigor a törvény 47. §-ának alkalmazásában. Mind a két dolog sokkal általánosabb jellegű, hogyssem e dolgozat szűk keretében bővebben foglalkozhassunk véle. Biztató jelnek tekinthetjük azonban ez irányban a földművelésügyi miniszteriumnak 95688/902. sz. alatt a megyék alispánjaihoz intézett ama rendeletét, hogy a megye területén székelő halászati társulatok működéséről számoljanak be.

Ivadéknevelő telepek. Kubikgödrök. Kétségtelen, hogy eredményt a Tiszán is csak úgy lehet elérni, ha a társulatok az üzemterveiket tényleg végrehajtják, vagy ha az állapotok a 47. §. alapján rendeztetnek. Így lesz alapja a halállomány emelésére törekvő munkálkodásnak.

Ennél a munkánál első sorban az *ivadéknevelésre* kell a fősúlyt helyezni. Az árterek elvonulásával a halak ivása csakis a hullámtéren mehet végbe, az árvíznek rendszerint nagyobb magassága és gyors lefutása azonban, a mint láttuk, nagyon kedvezőtlenül befolyásolja azt úgy, hogy a Tisza mai állapotában a halak *természetes szaporodására* számítani csak igen kis részben lehet. Ezt a természetes szaporodást kell tehát pótolni és pedig a *mesterséges halászat* segítségével.

A Tisza mentén különös figyelmet érdemelnek az ivadéknevelés szempontjából azok a hullámtérbe eső és a folyó medrével többé-kevésbé összeköttetésben álló holtágak, a melyek időnkint, különösen az őszi és téli kis víznél egészben vagy részben szárazon szoktak állani, a tavaszi árvíz azonban megtölti őket. Ezeket a holtágakat rendszerint igen csekély munkával alkalmatossá lehet arra tenni, hogy bennük tavasszal a behelyezett pontyok — és pedig azoknak a mesterséges tenyésztés révén nemesített, gyorsan nőző fajtájából valók — megívjanak s az ivadék aztán később, ha már eléggé megerősödött, bejusson az anyafolyóba. Egy kellő mélységű lecsapoló árok, a holtág alsó végén a középvíznek megfelelő kis gát s abban egy egyszerű facsózsilip a halászat céljára alkalmas formában (barátzsilip) (L. 1. kép.), a melyen a víz be is juthat és le is folyhat, a legtöbbször elegendő a kívánt cél elérésére. A nagyobb kora tavaszi áradások alkalmával megtelik a medence; e zsilip segítségével a víz benne visszatartható az ivás idejére s míg az ivadék megerősödik; aztán ugyancsak a zsilip segítségével bebocsátható az ivadék a vízzel együtt az anyafolyóba.

Az alábbi tervrajz egy kisebb terjedelmű ilyen holtágnak felhasználását mutatja Tisza-Keszi község határában. (L. 2. kép.) A holtág felső vége teljesen fel van már iszapoltva; részben az alsó is, de itt még árok köti össze az élő folyással. Egy rövid keresztgáttal könnyen lehet 1'0—1'5 m. mély vizet tartani a medence alsó felében mintegy 15 k. hold felületen; a gátba épített barátzsilipen át aztán a vízzel együtt az ivadék is bebocsátható a Tiszába.

A kormányhatóság a társulatok ilyenemű tevékenységét, tekintettel az eredmény közérdekű voltára, a legéberebb figyelemmel kíséri s a legmesszebbmenő támogatásban részesíti, a mit bizonyít a földművelésügyi m. kir. miniszternek 1901. decz. 20-án 105659. szám alatt kelt s valamennyi halászati társulatnak megküldött felhívása:

„105,659. sz. Valamennyi halászati társulatnak. A halászati társulatok egyik fontos célja és feladata a halállomány szaporítása és védelme lévén, az a jelen hazai viszonyok közt úgy valósítható meg sikeresen, ha a társulatok alapszabályaik 2. §-ában megjelölt

módozatokon kívül egyúttal megfelelő ivóhelyek és kíméleti terek létesítéséről, továbbá növendékhalak mesterséges tenyésztéséről s az anyafolyóknak ezek által való fokozottabb benépesítéséről is gondoskodnak.

Erre alkalmas eszközül kínálkoznak a társulatok

társulatokat részemről nemcsak a szükséges munkálatoknak díjtalan tervezése, hanem ott, hol a társulat anyagi viszonyai szükségessé teszik, a rendelkezésemre álló hitel arányában a költségek egy részének segélyképen való engedélyezése által is, mindenkor készségesen fogom támogatni, miért is felhívom ezennel a társulatot, hogy a fentebbi irányban mielőbb intézkedjék és vonatkozó intézkedéséről a lehető leg-
rövidebb idő alatt jelentést tegyen.

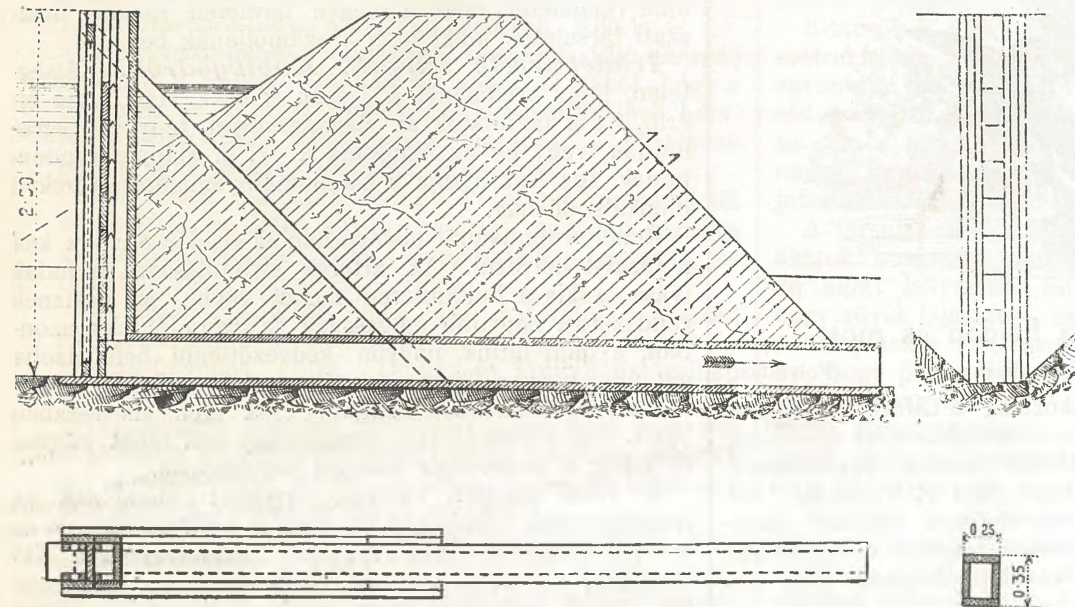
Hogy ennek a felhívásnak mi eddig az eredménye, azt a társulatok működésének rövid ismertetésénél láttuk.

Ilyen előzékenység mellett, a mikor az érdekeltektől úgyszólván csupán csak a jóakaratot várják el, bizony sokkal többet lehetne tenni.

Ugyanezen az alapon oldható meg legelőnyösebben és legnagyobb részben a *kubikgödrök* kérdése is. E kubikgödrök, az ármentesítő töltések

anyagödrei, rendkívül károsnak bizonyultak a szabályozási munkákkal amugy is egyszer s mindenkor megapasztott halállományra.

A gátak anyagödreit a hullámtérben ásták. A tavaszi árvízzel belejut a hal azokba s rendszeren megívik bennük;

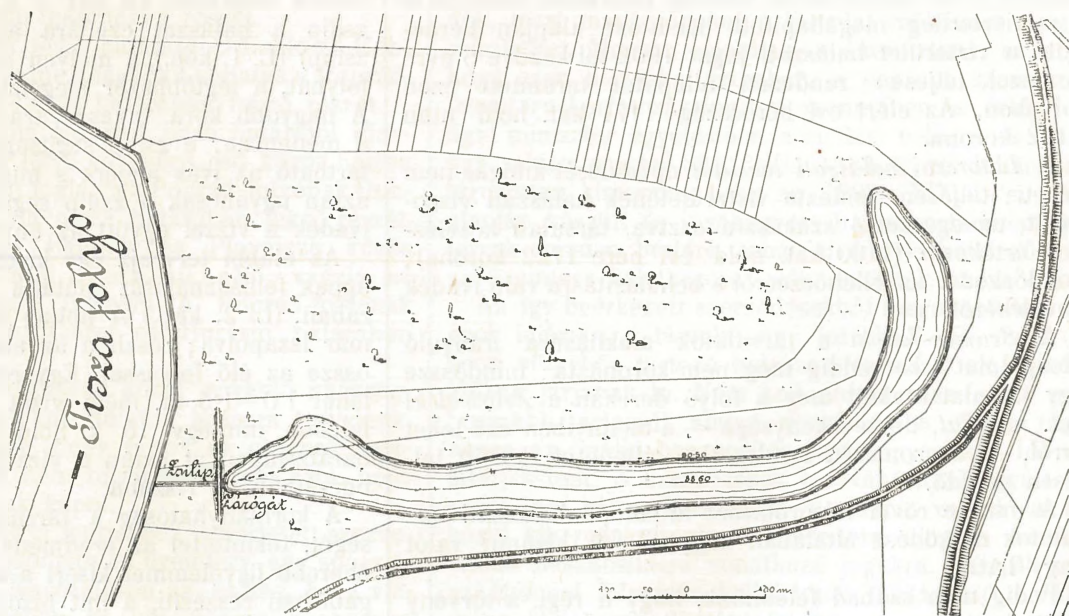
1. kép. Barázsilip.

kötélékébe tartozó, avagy a hatáskörükbe vont vizek mellett elterülő holt ágak, erek, ártéri mélyedések stb., melyek esetleg kevés költséggel a fent jelzett czélokra alkalmasokká tehetők.

Felhívom tehát a társulat figyelmét, hogy az ily vízterületek gazdaságos felhasználásából eredő jelentékeny haszon szem előtt tartásával a megjelölt irányban a továbbiak iránt szükséges lépéseket úgy a saját, mint közgazdaságunknak ezzel kapcsolatos érdekéből lehetőleg sürgősen tegye meg.

Nevezetesen, hogy a társulati vízterületek mentén levő s a jelzett czélra felhasználható vízterületek kijelölése és berendezése iránt és amennyiben ily alkalmas vízterületek a társulat kötelékébe nem tartoznának, azok megszerzése, illetve kibérlése iránt mielőbb intézkedjék s hogyha a társulat vízterülete mentén alkalmas helyek nem volnának, az e tekintetben kedvezőbb helyzetben levő szomszédos társulatokkal a halászat érdekeinek ily módon való együttes előmozdítása végett lépjen érintkezésbe.

A halászat fejlesztését czélzó ily tevékenységükben a

2. kép. Ivadéknevelésre használt holtág Tiszakeszi határában.

visszatérni azonban, az árvíz levonulta után, sem az anyahal sem a kikelt ivadék nem tud; ott reked, mert ezeket a gödröket minden egyébre való tekintet nélkül úgy ásták, hogy a folyóval nemcsak hogy összeköttetésben nincsenek, de a legtöbbször egyáltalán lehetet-

